

B door het jaar 22
M. Assumpta
1 september 2024

Eerste lezing (Deut 4,1-2.6)
Uit het boek Deuteronomium

Toen Mozes het volk dicht bij het beloofde land had gebracht,
en hij de leiding zou overdragen aan Jozua,
sprak hij tot het volk:
'Geef gehoor, mensen van Israël,
aan de voorschriften en de bepalingen die ik jullie heb doorgegeven.
En vooral: leef er ook naar.
Dan zal de God van jullie vadersen jullie het land dat hiervoor ligt
in bezit geven, en jullie zullen er lang en gelukkig kunnen leven.
Maar let er wel op dat jullie van de geboden van de Heer
niets afdoen, en er ook niets aan toevoegen.
Breng ze stipt ten uitvoer.
Dan zullen jullie door de andere volkeren gerespecteerd worden.
Ze zullen zeggen:
'Wat is dat grote volk wijs en verstandig.'
Want inderdaad, bij geen ander volk
staan hun goden zo dicht bij hen,
als dat de Heer, onze God, ons nabij is.
Wij mogen Hem aanroepen wanneer we maar willen, Hij luistert naar ons.
En geen ander volk heeft zulke goede grondregels,
als de regels die ik jullie heb meegegeven.'

Tweede lezing (Jac 1,17-18.21b-22. 27)
Uit de brief van de apostel Jacobus

Zusters en broeders,

Al het goede, waar we van kunnen genieten, is een geschenk van God.
Dat zal altijd zo zijn, want God verandert niet.
Het licht van de zon gaat aan en uit,
Maar God, die het licht gemaakt heeft, blijft altijd dezelfde.
Hij wilde zich aan ons laten kennen,
Hij wilde zijn woord aan ons openbaren.
En gaf ons als eersten de kans nieuwe mensen te worden.
Laten wij dan ook dat woord ter harte nemen.
En niet alleen door ernaar te luisteren,
maar ook door ernaar te leven.
Want anders bedriegen we onszelf.
In de ogen van God is echte vroomheid:
weduwen en wezen bijstaan in hun nood,
afstand nemen van wereldse eigenbelangen,
en onberispelijk gaan leven.

Evangelie (Mc 7, 1-8.14-15.21-23)

Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Marcus

Eens kwamen de farizeeën naar Jezus toe met een paar schriftgeleerden die uit Jeruzalem kwamen. Die zagen sommigen van zijn leerlingen brood eten zonder eerst hun handen te hebben gewassen. Je moet weten: de farizeeën - en trouwens alle joden - eten nooit zonder eerst met een handvol water hun handen te wassen. Zo onderhouden zij de gewoonten van hun voorouders. Iets dat van de markt komt, zullen ze nooit eten zonder het eerst ritueel te reinigen. En zo hebben ze tal van andere praktijken waar ze aan vasthouden uit traditie: spoelen van bekens en kannen en koperen vaatwerk.

Die farizeeën en schriftgeleerden interpelleerden hem dus: "Waarom gedragen jouw leerlingen zich niet naar de traditie van de vaderen, en eten zij met onreine handen?" Maar hij antwoordde: "Huichelaars! Wat heeft de profeet Jesaja dat juist gezien in jullie, toen hij schreef: 'Dit soort volk eert mij met de lippen, maar hun hart is ver van mij. Hun eredienst? Houdt niks in! De leer die ze voorhouden? Voorschriften van mensen!' Je klampt je vast aan de traditie van mensen, maar de wet van God laat je varen."

En hij riep het volk opnieuw bij zich en zei: "Luister allemaal en begrijp het goed: er is niets dat van buiten de mens bij hem binnenkomt dat hem onrein kan maken, maar dat wat uit de mens komt, dat maakt de mens onrein. Van binnen uit immers, uit het hart van de mensen komen de slechte drijfveren: ontucht, diefstal, moord, overspel en hebzucht, boosheid, sluwheid, losbandigheid, jaloezie en laster, hoogmoed en overmoed. Al die slechte dingen komen van binnen naar buiten en dat maakt de mens onrein." Zo verklaarde hij alle voedsel rein.

Homilie

Z en B,

Hebben jullie dat ook, dat veel van de zaken die op reis indruk op je hebben gemaakt, eigenlijk niet op je programma stonden?

Je komt op plaatsen waar je al dan niet van gehoord hebt, je hebt even de tijd, en je maakt een extra halte.

Of je ontmoet toevallig mensen, die je helemaal niet kent, maar van wie je een boeiend verhaal mee naar huis neemt.

Dit overkwam ook mij en mijn reisgezel enkele weken geleden op onze rondreis door Nederland.

Het was zondag en in onze planning stond de verplaatsing vanuit Zwolle in het centrum van Nederland naar Groningen, helemaal in het noorden.

We hadden voor onderweg geen bijzondere stops ingepland, we zouden wel zien.

En zo kwamen we voorbij een wegwijzer die aanwees: Staphorst.

Veel wisten we er niet van, maar wel dat daar een strenge protestantse gemeenschap woont, met een oude traditionele kledij met witte mutsen en zwarte kousen, en dat ze ooit wereldnieuws waren door een dodelijke polio-epidemie, omdat ze vanuit hun streng christelijk geloof niet wilden dat hun kinderen ingeënt werden, omdat dit zou ingaan tegen de Goddelijke Voorzienigheid.

We reden even van de snelweg af, nieuwsgierig om eens die mensen te zien.

Tot onze verrassing kwamen we zowat in een spookdorp terecht: geen mens, geen dier op straat. Het leek wel uitgestorven.

Aan de kerk hing het uur uit van twee kerkdiensten op zondag, één in de voormiddag en één in de namiddag. En daarnaast een bordje met de tekst: *'Het is ten strengste verboden iemand op of aan de weg zonder diens toestemming te fotograferen'*.

Achteraf bleek dat ze zich tot in het absurde aan de zondagsrust moeten houden, en enkel buiten mogen komen om de kerkdiensten bij te wonen.

We zetten dus onverrichterzake onze reis verder. Maar onze aandacht werd al snel getrokken door een nieuwe wegwijzer: Ruinerwold.

We zegden tot mekaar: 'is dat niet het dorp waar 5 jaar geleden een gezin met negen kinderen ontdekt werd waar niemand het bestaan van wist?'

Inderdaad, dat was Ruinerwold. Een tyrannieke vader hield er decennialang zijn hele gezin in complete isolatie, en sloeg en misbruikte er de kinderen.

Hij ging ervan uit dat dit een opdracht was die hij van God ontvangen had.

Een half uurtje later een nieuw bord: Westerbork.

Ja, dat kenden we: het kamp waar de joden uit heel Nederland tijdens de tweede wereldoorlog werden samengebracht om per trein naar de concentratie- en vernietigingskampen te worden gedeporteerd.

We hebben de tijd genomen om daar het herinneringsmuseum te bezoeken. Meer dan honderduizend mensen zijn er op de trein gezet om nooit meer terug te keren.

We werden er stil van.

Een video-opname van een oude vrouw, die vertelde hoe ze toentertijd moest instaan voor de registratie van de gedeporteerden, sneed door merg en been. Vooral als ze zegde: toen de trein vertrok zwaaiden we hen toe, en riepen 'tot binnenkort', een twee dagen laten waren ze dood.

En ook hier: tussen al wat tentoongesteld was, Duitse legeruniformen met op de

gesp van de riem: *Gott mit uns*.

Ook toen werd God gebruikt om wrede plannen en doelen te verantwoorden.

Z en B,

Het is van alle tijden dat mensen God voor hun kar proberen te spannen.

Dat zij aan God bedoelingen toeschrijven, die met hem niets te maken hebben. En die zelfs diametraal tegengesteld zijn aan wat Hij voorhoudt.

Mozes moet dat voorzien hebben.

Want hij heeft daarvoor gewaarschuwd, toen hij – zoals we hoorden in de eerste lezing – zegde: *let er wel op dat jullie van de geboden van de Heer niets afdoen, en er ook niets aan toevoegen.*

Maar dat deden de Farizeeën wel.

De wet, die Mozes in Gods naam had neergeschreven, had de bedoeling de naam van God 'ik zal er zijn' te concretiseren en om te zetten in richtlijnen die aanreiken hoe de liefde van God tot liefde voor de naaste kan worden gemaakt.

En daar werden ook praktische voorbeelden aan toegevoegd, zelfs hygiënische regeltjes.

Maar wat deden de Farizeeën? Ze maakten die ondergeschikte richtlijnen tot hoofdzaak. En zo maakten ze er hun eigen wet van.

Zo konden ze de mensen domineren, macht over hen uitoefenen.

En dat is meestal ook de bedoeling van al wie op vandaag God voor zijn kar spant: het gaat erom de eigen plannen kracht te geven en macht te verwerven.

En daarom maakte Jezus zich zo kwaad tegen de Farizeeën.

Hij verweet hen de mensen lastig te vallen en te domineren met bijkomstigheden, en ondertussen de hoofdzaak, de zorg voor de zwakken en de liefde voor de medemens met de voeten te treden.

Hun eredienst? Houdt niks in!

De leer die ze voorhouden? Voorschriften van mensen!'

*Je klampt je vast aan de traditie van mensen,
maar de wet van God laat je varen."*

Z en B,

In amper een paar uur tijd heb ik heel toevallig op reis kunnen vaststellen dat deze woorden van Jezus nog niets van hun realiteitswaarde verloren hebben.

Ook nu nog bestaat de bekoring om zich een goede christen te noemen als men alle rituelen stipt op de voorgeschreven manier uitvoert en alle gebeden correct opzegt.

Daar is uiteraard niets tegen, maar ze hebben geen enkele betekenis als het – zoals Jesaja het noemt – alleen maar lippendienst is, en het hart ver weg is van God en van zijn mensen.

Pierre Breyne

Wie wil reageren op deze homilie, kan dit doen via e-mail: pierre.breyne@outlook.com En daar krijg je een antwoord op.